

Graafiset suunnittelijat, Art Directorit, taittajat ja kuvittajat

Graafinen suunnittelija ja kuvittaja on oman alansa ammattilainen ja erikoisosaaja, jolla on tekijänoikeus työhönsä. Hän omistaa originaalin eli alkuperäiskappaleen tai/sekä tietokoneella tehdyn tiedoston, johon hänellä on tekijänoikeus. Toimeksiantajalle myydään käyttöoikeus, jonka laajuus määritellään kirjallisesti ennen työn aloittamista. Lisäkäytöstä ja poikkeamista veloitetaan erillinen korvaus. Toistuvista toimeksiannoista voidaan tehdä sopimus esim. vuodeksi kerrallaan. Tällaiseen sopimukseen liitetään maininta irtisanomisajasta ja -perusteista.

Graafisen suunnittelijan ja kuvittajan työn hinnoittelu koostuu erilaisista työvaiheista, kuluista ja kustannuksista. Eri työvaiheita ovat graafisen suunnittelun osalta mm. toimeksiantajan kanssa käytävät neuvottelut, matkakulut, konsultointi, aineiston hakeminen ja kokoaminen, digitaalisen materiaalin mm. kuvatiedostojen siirto ja muokkaus, varsinaisten sivujen suunnittelu, korjaukset, printit ja painovalmiin materiaalin lähettäminen.

Kuluja ja kustannuksia ovat mm. työhuone, sähkö- ja puhelinkulut, työvälineet ja kalusteet, tietokone, oheislaitteet, ohjelmistot, päivitykset, laajakaista, materiaalikulut, työhuoneen pöydät ja tuolit, siivous, lähetti, tietokonehuolto ja ylläpito, ammattilehdet ja kirjallisuusennakkoverot, oma koulutus, opintomatkat, lakisääteiset eläkemaksut, vakuutukset, graafisesta suunnittelusta ja sen toteutuksesta alv +22%, josta voi vähentää omien kulujen alv:n.

Edellä mainitut kulut ovat freelancerille suuri erä maksuja, jotka sisältyvät työn hinnoitteluun. Vuositasolla pitää laskea, miten paljon kuluja työ sisältää – ottaen huomioon lomat, koulutuksen ja sairauspäivät. Tästä luvusta lasketaan kuluista koostuva kuukausittainen osuus. Työhön käytettävän tuntimäärän arvioinnin graafikko harkitsee itse. Toimeksiannosta aiheutuvat kustannukset sisällytetään kokonaispalkkioon. Mikäli työhön tilaajan pyynnöstä tehdään muutoksia, niistä veloitetaan tehdyn työn hinta. Toimeksiantajan peruuttaessa tai keskeyttäessä toimeksiannon freelancerilla on oikeus laskuttaa jo tehty työ sekä siitä aiheutuneet kulut ja kustannukset. Luovat ajattelutauot kuuluvat nekin työaikaan. Kirjallisessa tarjouksessa eritellään kaikki hinnoitteluperusteet, jotta laskun jaottelua ei tarvitse jälkikäteen selitellä.

Graafinen suunnittelija ja kuvittaja harkitsee itse, haluaako hän käyttää hinnoitteluperusteena tuntiveloitusta, kokonaistarjousta vai jonkinlaista kappalehintaa. Hinnoittelutaulukko ei ole sitova, vaan luo pohjan hinnoittelulle, kun työ myydään kertajulkaisuoikeudella. Työstä on hyvä tehdä aina kirjallinen tarjous/sopimus ennen sen aloittamista. Sähköinenkin tarjous on sitova.

Hinnoitteluperusteet on laadittu normeiksi, joita kaikki asianosaiset voivat noudattaa.

Sanoma- ja aikakauslehden graafisen suunnittelun hinnoittelun perusteet tekijänoikeudenalaisista tehtävistä

Hinnoittelun perusteena on tunti-, sivu- tai kappaleveloitus.

Suuremmissa kokonaisuuksissa työlle voi laskea kokonaistarjouksen.

Joissain tapauksissa käytetään päiväkorvausperustetta. Tarjouksessa/sopimuksessa/laskussa on hyvä eritellä eri työvaiheet.

Alempaa tuntiveloitusta käytetään rutiinitöistä, korkeampaa tuntiveloitusta vaativasta, uutta luovasta graafisesta suunnittelusta ja kuvituksesta. Tuntiveloituksen perustana on koulutustaso, ammattimaisen osaamisen laatu ja työn vaikeusaste.

Sivukorvaus sekä valmiin sivun uudelleen suunnittelu 65 €/sivu/tunti

Sivupohjan, mallisivun eli mastersivun suunnittelu 150 €/sivu/tunti

Yleinen tuntiveloitus 65 € /tunti

Art Directorin työtä vastaavia suunnittelutehtäviä tai ulkoasusuunnittelua tehtäessä tuntiveloitus on keskimäärin 150 €/tunti eri osioiden vaikeusasteesta riippuen.

Kokonaishintaan vaikuttavia muuttujia:

Tekijänoikeuskorvaukset arvioidaan käytön laajuuden mukaan.

Korvauksiin vaikuttavat lehden koko, levikki, mahdollinen yksinoikeus, julkaisukertojen ja -muotojen määrä, julkaisualue, kesto jne.

Kiire- ja/tai viikonlopputilaus sekä tekijän kokemus ja osaaminen nostavat hintaa.

Tarjoukseen liitetään aina ehdot, joiden puitteissa hinta on sitova.

Lehden päälogon suunnittelu

Päälogon suunnitteluun ja hinnoitteluun vaikuttavat lehden koko ja levikki.

Suurilevikkisen aikakaus- tai sanomalehden päälogon suunnittelussa arvioidaan logon näkyvyys- ja markkinointiarvo.

Pienten lehtien päälogon hinta lasketaan käytettyjen suunnittelutuntien mukaan. Logolle voidaan sopia erillinen käyttökorvaus, mikäli näin halutaan toimia.

Lehden palstalogojen ja vinjettien suunnittelu arvioidaan erikseen alkavien suunnittelutuntien mukaan tai niille määritetään kokonaishinta. Toistuvasti käytetyistä logoista voidaan myös sopia erillinen käyttökorvaus.

Uudelleenjulkaisusta veloitetaan 50% alkuperäisestä hinnasta.

Ulkoasusuunnittelun ja toteutuksen hintaan lisätään aina arvonlisävero 22 %. Logot, vinjetit ja kuvitukset ovat tekijänoikeuden luovutuksina alvittomia. Alv lisätään, jos niitä käytetään mainostarkoitukseen.

Freelance-graafikolla on oikeus käyttää omaa nimeä suunnittelemansa sivun yhteydessä. Toistuvassa toimeksiantosuhteessa olevan graafikon nimi merkitään `apinalaatikkoon`. Tämä on tärkeä muistaa tekijän moraalisten oikeuksien toteutumiseksi.

Verkkosivujen graafinen suunnittelu tekijänoikeudenalaisista tehtävistä

Tuntiveloitus 65 €/tunti

Uudelleen julkaisusta veloitetaan 50%

Kirjan graafisen suunnittelun hinnoittelun perusteet tekijänoikeudenalaisista tehtävistä

Kirjan graafisen ulkoasun suunnittelun tuntiveloitus 65 €/tunti.

Kirjan kannen suunnittelu 65 €/tunti.

Sivupohjan nk masterpohjan suunnittelu 65 €/sivu/tunti.

Sivun graafinen suunnittelu 65 €/sivu/tunti.

Kirjan rutiinisivu 35 €/sivu.

Uusintapainoksista veloitetaan 50 % alkuperäisestä hinnasta.

Julkaistavasta kirjasta kustantaja tekee graafikon kanssa **kustannussopimuksen**.

Kustantajat käyttävät **kertakorvaus- tai royalty sopimusta**.

Tekijän on syytä pitää huolta, että kirjasta maksetaan aina hänelle julkaisemisen yhteydessä jo tehtyä työmäärää vastaava **ennakkokorvaus**. Tämä takaa tekijälle rahallisen ansion jo tehdystä työstä ja jakaa vastuun riskeistä kustantajan kanssa. Graafikon on hyvä pitää kirjaa työtunneistaan ja eritellä ne tarkoin laskussaan. Kirjojen myynnistä tekijällä on oikeus **royaltyosuuteen, suosituksena osuus on yleensä 15–20 %**.

Kuvittamisen hinnoittelun perusteet tekijänoikeudenalaisista tehtävistä

Ammattimaisen kuvitustyön ja käyttöoikeuden tuntihinnat suunnittelu- ja toteutustyölle 65 e/tunti

Suunnittelutyötunnit muodostuvat:

Taustatyöstä ja ideoinnista

Toteutustyötunnit muodostuvat:

Luonnoskierrosten määrästä, tekniikasta ja tyylistä, digitoinnista ja kuvankäsittelystä sekä painovalmiusasteesta.

Lehtikuvituksen suunnitteluun ja toteutukseen aikaa kuluu keskimäärin

4-16 tuntia. Työn tilaajalle on hyvä kertoa arvioitu tuntimäärä. Mikäli kuvituksen tekeminen on työläämpää tai siihen kuluu ennalta arvioitua enemmän aikaa kuvittajan on neuvoteltava työlle kohtuullinen lisäkorvaus.

Kun kuvituksia tehdään monta, niistä voidaan sopia kokonaishinta.

Kokonaishintaan vaikuttavia muuttujia:

Tekijänoikeuskorvaukset arvioidaan käytön laajuuden mukaan.

Korvauksiin vaikuttavat lehden koko, levikki, mahdollinen yksinoikeus, julkaisukertojen ja -muotojen määrä, julkaisualue, kesto jne.

Kiire- ja/tai viikonlopputilaus sekä tekijän kokemus ja osaaminen nostavat hintaa.

Tuntiveloitusta noudatetaan niin lehti- verkko- kuin kirjankuvituksissa yms. töissä.

Mikäli **kuvitus tilaajan pyynnöstä joudutaan tekemään uudelleen**, siitä veloitetaan uuden työn hinta.

Uudelleen julkaisemisesta veloitetaan 50% alkuperäisestä hinnasta.

Kuvituksen käyttöoikeudesta ei lain mukaan tilitetä valtiolle arvonlisäveroa.

Mainostarkoituksiin tehtyjen kuvitusten hintoihin lisätään alv 22 %

Paperioriginaalit ovat kuvittajan omaisuutta ja ne on palautettava heti käytön jälkeen tekijälle. Tilaajan on hävitettävä **sähköisessä muodossa oleva aineisto** heti käytön jälkeen. **Originaali** ei ole sidoksissa kertajulkaisu-oikeuteen.

Alkuperäisteos on aina tekijän omaisuutta. Sen myyntihinnasta tekijällä on oikeus sopia ostajan kanssa erikseen. Hintaan lisätään alv 8%.

Toimitusajat ovat normaalisti yhdestä vuorokaudesta kahteen viikkoon.

Checking lista

Mistä tuntihinta muodostuu?

Esimerkki

Työhön käytettävän ajan laskeminen:

Päiviä vuodessa	365
• 52 sunnuntaita	52
• 63 muuta vapaapäivää	63
• 5 viikkoa lomaa	25
• sairauspäiviä	10
	<hr/>
	215
Itsenäisen yrittäjän aika itsensä kehittämiseen ja hallintoon	25
	<hr/>
	190

Kun päivässä käytetään noin 6 tuntia asiakkaan toimeksiantoihin, on asiakkaalta laskutettava vuotuinen tuntimäärä:

$$190 \times 6 = 1\,140 \text{ tuntia}$$

Näiden tuntien laskutuksella tulee ansaita sekä varsinainen palkka että kulut, kuten työhuone, sähkö- ja puhelinkulut, työvälitteet ja kalusteet, tietokoneet, oheislaitteet, ohjelmistot, päivitykset, laajakaista, siivous, lähetti, ammattilehdet, koulutus, opintomatkat, eläkemaksut, vakuutukset.

Kun lisäät kulujen arvioidun summan omaan ansiotavoitteeseeesi ja jaat saadun summan 1 140:lla, saat asiallisen tuntihinnan laskutuksesi pohjaksi.

Checking lista

Ammattimaisen graafisen suunnittelun ja kuvitustyön käyttöoikeuden hinnanmuodostus

Lähtökohtana tuntihinnat suunnittelu- ja toteutustyölle 65 €

Suunnittelutyötunnit muodostuvat:

- taustatyöstä
- ideoinnista

Toteutustyötunnit muodostuvat:

- luonnoskierrosten määrästä
- tekniikasta ja tyylistä
- digitoinnista, kuvankäsittelystä, painovalmiusasteesta

Kokonaishintaan vaikuttavat:

- tekijänoikeuskorvaukset käytön laajuuden mukaan: koko, levikki, mahdollinen yksinoikeus, julkaisukertojen ja -muotojen määrä, julkaisualue ja kesto
- kiire- ja/tai viikonlopputilaus
- tekijän kokemus ja osaaminen

Mainostarkoituksiin tehtyjen kuvitusten ja graafiseen suunnittelun hintoihin lisätään alv 22 %.
Lehtikuvitukset ovat arvonlisäverottomia.

Lisätietoa freelancerina toimivan graafikon hinnoittelun perusteista ja muusta freelancer-graafikoille tärkeistä asioista löytyy myös Heikki Jokisen kirjoittamasta oppaasta Graafikon eväät.

Hinnat tarkistetaan vuosittain ja niissä noudatetaan yleistä markkinatasoa.

Uusin versio hinnoittelun perusteista on luettavissa:

Suomen freelance-journalistit ry: www.freet.fi

Grafia ry: www.grafia.fi

Sarjakuvaseura: www.kupla.net

Kuvittajat ry: www.kuvittajat.fi